

Rosen Tahov
(Bulgaria, Sofia)

The First Bulgarian Novel

Abstract: Written between serious observations and irony, this article puts forward the question: “Which one is the first Bulgarian novel?”. *Under the Yoke* by Ivan Vazov was published in 1894 and went down in history as the first Bulgarian novel to be. Almost 10 years earlier, however, Nyagul Semkov’s *A Miserable Family* was published. The author titled his book a ‘novel’ as well.

What about this literary case?

Vazov followed classical genre rules, Semkov didn’t fit in rules and genre clichés. Vazov was an ordinary writer, whereas Semkov was an extraordinary one. For this reason, he was called a ‘quill-driver’ and his *Miserable Family* was ridiculed. The renowned literary scholar Nikola Georgiev was the first to throw off this disparaging old-fashioned reading and give the first Bulgarian novel its due. Others joined in. I am one of them.

Росен Тахов
(България, София)

Първият български роман

Нягул Семков изпревари „Под игото“ с „Ничтожна фамилия“

Груба грешка е да се счита, че първият български роман е „Под игото“. Първият роман, създаден от домашен талант, е „Ничтожна фамилия и въздушна природа“. Иван Вазов слага точка на „Под игото“ през 1888 г. Текстът е печатан с продължение в „Сборник за народни умотворения, наука и книжнина“¹ и чак през 1894 г. излиза като самостоятелно издание.

По това време ценителите на новото вече са погълнали до буква „Ничтожна фамилия и въздушна природа“. Романът се появява през 1885 г. и е дело на революционера на перото, носителя на непознати идеи, майстора на нестандартния изказ, колумбовеца в нашата белетристика Нягул К. Семков.

Роден около 1850 г. в Клисура, Нягул е син на будни тепавичари. Родителите му отделят от залъка си да го изучат на четмо и писмо. Но сухата азбука не е най-важното. Шумът на буките, песента на потоците и уханието на розите са алхимията, от която ферментира едно извънредно дарование.

Още от крехко детинство в душата му засядат множество въпроси за величието на Бога, геройска слава в гръмогласие, въздушителни наклонения в телесна любов – въпроси, които сетне намериха разяснение в неговия роман, сочи Стефан Илчев (1924), изследовател на клисурското явление.

По време на Априлското въстание Семковият дом е опожарен. Останал без покрив, след Освобождението Нягул се преселва в София. Тук тепавица къща не храни.

---

¹ За отбелязване е, че само година преди това романът се появява на английски в Лондон.

Пришълецът пробва различни занаяти, докато най-сетне отваря гостилница на ъгъла на улиците „Дунав“ и „Московска“.

Семков печели постоянна, уважаваща гозбите и питиетата му клиентела. Посетителите са учители и ученици, газетари и писатели, актьори, художници, музиканти. Накратко – представители на формиращата се интелигенция в младото княжество.

През 1882 г. един клиент променя живота на Нягул Семков. Начетен момък с добър апетит поръчва „яхния натурална“. Нягул поднася специалитета, казвайки „Молим!“, но преди да се обърне, зърва на масата новичка книжка. На корицата пише: „Остроумний хидалго Дон Кихот от Манш. Испански роман от М. Сервантеса“.

Гостилничарят не знае кой е Дон Кихот и кой е Сервантес. Още по-неясно за него е какво означава *роман*. Знае само къде е Испания, защото поръчва маслини от там. Нягул Семков обаче е любознателен. Пожелава да вземе книгата и за месец я изчита от кора до кора. Нещата около печалния рицар се проясняват. Остава тайната, заключена в думата *роман*. Тя не го оставя на мира ден и нощ, хвърля го в трепетни състояния. За да се отърве, Семков решава да повтори стореното от испанеца. Той ще напише свой, български роман, който ще покаже на човечеството що за птица е това!²

Нягул Семков почва да пише. Денем се труди над текста си в краткия отдых между ястията. Нощем собата му свети до първи петли. Романистът реди дума подир дума, зачерква, поправя, къса страници, начева нови. Иначе казано – Нягул изпитва що е творческа мъка. Ръкописът е завършен през есента на 1884 г. Авторът плюнчи финално гостилничарския молив и най-отгоре написва: „Роман“. После слага заглавието: „Ничтожна фамилия и въздушна природа“. Понеже не е казал всичко, което е в главата му, уточнява: „Том I“. Следват данни за авторството: „Собствено съчинение на Н. К. Семков“. Най-сетне предупреждава литературните пирати: „Препечатванието е строго забранено“.

Сега Нягул тръгва да дири пари за печат. Логично се обръща към Народното събрание.³ Парламентът обаче винаги е бил подозрителен към културните начинания и не му обръща внимание. Само председателят Стефан Стамболов проявява разбиране. Вади кесията си и пуска няколко гроша в десницата на автора. Семков на часа отваря ръкописа и добавя:

Този малък ми трудец посвещавам на Ст. Стамболов в знак на доброжелателността му.

Далеч по-благодарен се оказва вехтият метод на спомоществователите. Клиентите на „Дунав“ и „Московска“ са единодушни, че романът трябва да види бял свят. Всички внасят предварителната стойност от 70 стотинки. Пратеници кръстосват страната да събират още абонати. Стотици жадни за четиво българи дават своята лепта.

Европа също не остава глуха. Абонират се Даринка Петровиц от Белград, Олга Бенебомб от Одеса, Луиза Кайл от Берлин, Марийка Табурнова от Далмация. Интерес е проявен чак в Китай – за романа се записват тамошните жители Радион Вучков и Йосиф Петров. По стар възрожденски обичай авторът изрежда имената на всички спомоществователи в края на текста.

---

² Тази история ми разказа през 1988 г. литературният ветеран Иван Богданов. „Остроумний хидалго Дон Кихот от Манш“ (Русчук, 1882) е първото българско издание на знаменития роман. Преводът е на Христо Н. Самсаров от френски или руски образец със значителни съкращения. Вж. Младенов 1947/Mladenov 1947.

³ Никола Георгиев (1982/ Nikola Georgiev 1982) цитира негова молба с дата 26 ноември 1884 г.

На 14 януари 1885 г. Семков пише кратко предисловие и с окончателно оформени бумажки влиза в намиращата се наблизо печатница на чеха Богдан Прошек. Набор, печат и през февруари книгата е литературен факт. Сега почват мъките на неразбрания Нягул Семков.

Първата рецензия е написана със стражарски юмруци. Като вижда какво му е посветил, Стефан Стамболов праща униформен да вкара ума в главата на романиста. Други подчинени са инструктирани да откъсат страницата с името на парламентарния шеф. Голяма част от тиража е осакатена.

Семков успява да дари две непокътнати бройки на Народната библиотека. Други две поднася на Българското книжовно дружество, сега БАН. Три екземпляра депозира в читалището на родната Клисурска, което е документирано в края на спомоществателния списък. Междувременно опозицията злорадства:

Тия дни се разнасяше и продаваше из София една печатана книга от 3-4 коли под надслов: *Роман. Ничтожна фамилия и въздушна природа*. Том I-й – съчинение Семкова, София, Нар. печат. Богд. Прошек, 1885 г. Тъзи книга е посвятана на българския патриот С. Стамбулова за неговите *патриотически дела*. Перспективата е добра! Наистина едно такова изящно произведение като Романа на Семкова, посвятено на Стамбулова, е превъзходно възнаграждение на *негова патриотизъм!* Жал само, че по заповед на неблагодарния патриот листът с това сполучливо посвещение на повечето книги е скъсан! (Български отдел. – Отечество, № 12, 15 фев. 1885. Без подпис/Otechestvo, Nr. 12, 15. fevr. 1885. Bez podpis).

Сарказъмът не боли много, защото е инспириран от партизански страсти. Проблемът се появява през следната 1886 г. Тогава Нягул Семков за първи път е поставен в компанията на пишещи некадърници. Като рецензира драма на Тодор Станчев, Димитър Петков, известният Свирчо, заключава:

Произведенията на Станчева не струват ни една лула тютюн, и ние съветваме публиката да не си дава парите за тях. По този начин само, ние се надяваме, че за в бъдеще литературните боклуци на Станчевци, Семковци, Гребенаровци и Живковци и пр. ще останат за добра храна на молците... (Независимост, № 2, 8 март 1886. Литературна летопис. Подпис: Свирчо).

Оттук насетне критиците пресяват бездарията с марка „Семков“ през сито. Кове се наричателното *семковщина*.

Нягул Семков преживява тежко тази неправда. Той е очаквал признание, чест и лаври, а получава подигравки, унижения и гаври. Романът уж се чете, но на практика се оформя като залежала литература. През 1895 г. „Ничтожна фамилия“ все още може да се намери в Придворната книжарница на Иван Б. Касъров. На лавиците обаче лежи и „Дон Кихот“. Тогавашният читател май не е бил много по романите (срв. Опис 1895: 99 /Опис 1895: 99). Неразбирането поболява душата на Нягул Семков. Прибран е в софийската лудница. Там състоянието му се влошава, местят го в провинцията.

През същата 1895 г. Вазовите герои Кардашев и Холски посещават столичната психиатрия. Срещат се с директора. Питат го има ли пациент с диагноза грандомания.

Имахме един – отвърща началството, – неговата грандомания беше доста чудна. Той се мислеше нещо като божество или като гений и не приемаше да говори с никого освен с палеца си. Той беше любопитен луд.

Холски иска подробности.

Тука само лудостта му се превърна в самообожание... А побъркал се той в списване, съчиняване разни глупости!, обяснява докторът. Абе Семков?, сеща се

Холски. „Да, авторът на *Въздушна природа* – и той беше поет!“, потвърждава шефът на лудите.⁴

На следната 1896 г. и Алеко Константинов подлага автора на критика. Във фейлетона „Материали для изучения Болгарии“ той запознава братушките с наши културни знаменитости.

Това е господин Семков – сочи Алеко, – авторът на известния трактат по популярна астрономия „Въздушна природа“, написан на неизразимо увлекателен език. По своите учени трудове (за другите му съчинения засега аз много малко зная) той напомня Камил Фламарион, а по съдба може да бъде поставен наред с Ги де Мопасан или с нашия Гаршин – и тримата завършиха с умопобъркване. Впрочем такава е била съдбата на много велики умове, обобщава Щастливеца.⁵

Историята мълчи кога и къде издъхва Нягул Семков. Най-вероятно смъртта го прибира около 1900 г. През 1902 г. Пенчо Славейков го споменава вече като „приснопаметний Семков“ (Славейков 1902/Slaveykov 1902). Авторът на „Ничтожна фамилия и въздушна природа“ става жертва на усилията да създаде първия български роман. Що за книга е това?

Нягул Семков не тръгва от нищото. Заглавието „Ничтожна фамилия“ се родее с първата българска повест „Нещастна фамилия“ (1860) на Васил Друмев. „Дон Кихот“ (1605-1615) пък е първият „истински“ роман в литературата. Произведението на Мигел де Сервантес оказва влияние на Даниел Дефо, Уолтър Скот, Чарлс Дикенс, Густав Флобер, Фьодор Достоевски и мнозина други класици. Към тях най-отговорно ще прибавим Нягул Семков.

„Ничтожна фамилия“ не робува обаче нито на родната, нито на европейската традиция. Семков има предимството, че не е професионален писател. Той тръгва към жанра апостолски и постига неочаквани резултати. Колумб също не е подозирал, че ще открие Америка. Най-общо романът на Нягул Семков може да бъде наречен философски. Авторът търкува вселената и търси мястото на земните обитатели в нея. Вълнуват го извечни въпроси като „Защо човек расте?“ и „Защо не расте камъка?“

Природата е „въздушна“, тоест необозрима, учи Семков, а човешкият род е „ничтожен“ – пращинка в безкрая на космоса. Двуногите същества са създания на природата, направени са по нейн образ и подобие. Главата е кръгла като слънцето. Има хора плешиви, защото и билото на балкана е голо. Има хора с мустаци, защото и реките са украсени с ракити.

В канавата на Семковата космогония все пак прозират известни чужди влияния. Русо видимо го вдъхновява с „Назад към природата!“, а натурализмът на Зола го кара да задава нелицеприятни въпроси. „Защо има човек нос и текат саполи?!“, основателно пита той.

„Ничтожна фамилия“ обаче далеч не е само отвлечено философско съчинение. Романът е широка картина на народния живот. По страниците се люлеят жита, сядат се градинки, блее добитък. Шият се одежди, върти се търговия, мирише на гозби. „Нич-

---

⁴ Вазов 1895: 161/Vazov 1895: 161. Епизодът е от цикъла „Кардашев на лов“. Софийската лудница е била дълга ниска постройка с решетки на прозорците. Намирала се е източно от Александровската болница.

⁵ Константинов 1896/Konstantinov 1896. Подпис: Башибозук. Камил Фламарион е френски астроном и изследовател на „тайните явления“. Ги дьо Мопасан и Всеволод Гаршин са покосени от тежко психическо разстройство.

тожна фамилия“ е и роман на нравите. Нягул Семков въстава срещу увлеченията по чуждото, воюва с корсетите, дискутира по отношение на брака и баловете.

По-нататък...

В „Ничтожна фамилия“ има минало величие и горещ патриотизъм. Мярка се сянката на цар Иван Шишман, а при появата на руския император и българския княз авторът съветва читателя да изръкопляска.

В „Ничтожна фамилия“ има любов и еротика. „Что да целуна?“, пита Семков. „Да наклоня бялото си лице и да целуна белите и червени бузки. Ох!!!“, отронва чувствено той.

В „Ничтожна фамилия“ няма само сензация. Белетристът е бил достатъчно мъдър, за да не се подхлъзне по евтиното. Известно е, че елементи на сензация има в „Под игото“. „Ничтожна фамилия“ е всичко това и нищо от това. Всеки опит романът да бъде вкаран в рамки и клишета е обречен на провал. „Ничтожна фамилия“ не следва изтърканата дефиниция за жанра: епически вид, разгърнато повествование в проза със сравнително голям брой герои и широта във времето. Произведението на колумбовеца Семков е уникално, защото е експериментално. В него няма сюжет, фабула, герои, образи. През 1885 г. Нягул Семков прави това, което през 1948 г. Жан-Пол Сартър нарича *антироман* (в предговора към Сарот 1948). И ако някой има претенцията да е изпреварил нашия авангардист, това е само ирландецът Лорънс Сърн.

Между 1759 и 1767 г. Сърн създава и печата своя роман „Тристам Шанди“, в който цели страници са запълнени със звездички и тирета, а някои направо са оставени празни. С тази хватка произведението стига девет тома. Семков е имал сходна амбиция за многотомна творба, но идеята му е прекъсната още докато прохожда. Досега никой не е осмлял Лорънс Сърн, напротив – британците го считат за гений. При Нягул Семков е иначе. Той става жертва на ниско национално самочувствие. Премълчава се например, че колумбовецът от героична Клисуря е баща на тъй наречения *поток на съзнанието*.

Романът на Семков е конструиран върху въпроси и отговори, които наподобяват възрожденските диалози. Това впечатление обаче е измамно. Авторът не диалогизира, а разговаря със себе си. Например:

Какво обичат г-да младежите и г-ците? Обичат да живеят приятно. Що е приятно? Да се хранят добре. Защо да се хранят? Да имат сила да развиват чувствата си. Защо да развиват чувствата си? Да разумняват що е добро удоволствие.

Става дума за *вътрешен монолог*, който изгражда повествователната техника *поток на съзнанието*.⁶ Този похват обяснява привидния хаос в произведения като „Ничтожна фамилия“ и „Одисей“. С една съществена разлика – хронологически лачените обувки на Джеймс Джойс дишат прахта от разкривените обувки на Нягул Семков. С всичко казано дотук „Ничтожна фамилия и въздушна природа“ оборва закостенялата теза, че българският роман бил закъснял и кретал зад лириката и разказа. Тъкмо обратното, Нягул Семков реформира нашия роман още при зараждането му и този жанр авангардно изпреварва лириката и разказа.⁷

Много време изтича преди да узнаем кой е Нягул Семков, какъв е романът му „Ничтожна фамилия“ и защо тази творба следва да заеме мястото си в конспектите по

---

⁶ *Потокът на съзнанието* е дефиниран от американеца Уилям Джеймс в „Принципи на психологията“ (James 1890). Няма категорични доказателства Джеймс да е чел „Ничтожна фамилия и въздушна природа“.

⁷ Няколко месеца след „Ничтожна фамилия“ излиза вторият български роман на Ангел Горанов (1885/Goranov 1885). За него и други ранни опити в жанра вж. Пенчев 1998: 47-90/Penchev 1998: 47-90.

литература. Пръв анализира романа проф. Никола Георгиев. Големият текстолог го определя като „литературно явление“. Владимир Трендафилов пък с достойнство се нарича „семковед“ и поставя поругания автор в контекста на българската литература от Възраждането насам (Трендафилов 1997/Trendafilov 1997).

Високо признание получава Семков през 1991 г. Тогава едно списание нареди името му сред имената на Луи Арагон, Пол Елюар, Октавио Пас и други представители на сюрреализма (срв. Ах, Мария 1991/Ah, Maria 1991).

За съжаление това са оценки с късна дата. Колумбовецът Нягул Семков издъхва в психиатрична клиника. „Свестните у нас считат за луди...“, беше казал поетът.

Нягул Семков

Ничтожна фамилия и въздушна природа

(По-важни глави)

Зрение на природата

Всичко, що виждами на земята пространна, въздушно кръгло кълбо, което беше земна природа, то можем да кажем, че каквото и да бъде природие на земнодушие, може да живее, догдето е в сила въздушението земно.

Защо човек расте?

Ний знаем, че Исус Христос създаде човека от пръст и му даде свободна воля, и по тая причина, от влиянието на въздушната природа, човек расте. Когато рисуваме човека, то трябва да го изрисуваме със сичките му части:

1. Глава, на главата уши, за да слуша, уста да се храни и зъби да може да здъвче ястието.

2. Защо има чер и бял джигер? Защото Господ като вдъхна въздух, като излезе от устата, той беше чер и бял, после се пръсна, затова е бял, че въздушението е като на душа джигер.

– Защо се надува и спада? – Защото душата е определена в корубата.

Защо човек има сърце? За да може да съществува тялото. Човек има разум, за да може да се управлява в природата и да се храни от въздушната природа. Как ще се храни от природата? – Човек може да отбере за себе си ония растения, които са най-хранителни за сърцето му. Как ще храни сърцето? Ний знаем, че човек има уста. Как ще се храни? Трябва да земе да насее жито, като се роди, трябва да се жъне и после вършее. След като се овърше, суши се, занася се на воденица да се смели на брашно и най-после от брашното ще направим хляб, с когото се храним. Как ще се храним? Ще занесем до устата си храната и със зъбите ще я разкъсами, защото знаем, че тя е от земни въздушения и земна природа и от тази храна се образува кръв в сърцето. Преди това обаче храната се преработва в стомаха. Неговият обем се променя в зависимост дали е пълен или празен и варира от 50 до 750 милилитра.

Кръвта се разпростира по цялото тяло и се хранеше тялото още. Ако се не храни тялото, то бива не пърлично,⁸ защото жилите не могат да хранят тялото и затова тялото вехне и пожълтява. А защо ставаше водородна пара, която изпива човека? Парата, която изпива човека, се размесва с храната и най-после се изхвърля пак навън, то става като се отделя от бърците една част от водата и се събира в едно черво, назначено

---

⁸ Здравно, крепко, жизнено. От същия корен е името на бележития възрожденски книжовник Григор Пърличев.

да я изхвърли навън. Защото тая вода е вредна за човека. Това виждами, когато човек закъснее да я (водата) изхвърли, тогава тя го надува, и ако я задържи, тя го поврежда.⁹

Върху човека

Човек защо има глава?

Да мисли, да разсъжда, както казахми, че човек има разум да мисли за всичко нещо, за лошо, за добро и за хубаво. Защо има човек ум?! – Защото Господ си науми за човека и затова има ум. Защо може човек да мисли, помни и забравя? – Защото човек има мозък, и затова може да помни и мисли; защото знаем, че човеческото тяло Бог направи от пръст и вдъхна въздух във въздушността!¹⁰ Затова въздухът се разпространява на две части: горня и долня. Горнята главата, а долнята – сърце. Горнята част се отстрани и стана мозък и затова човек може да мисли. А що става с долнята част? Като знаем, че човеческото сърце постоянно работи в тялото и затова то е най-нужното.¹¹

Изяснение

Защо има човек уши на главата си? – Ушите за човека са да си разяснява мислите в мозъка, за да бъде мозъка ясен, да може да се удошевява от душата, тогава може мозъка да бъде ясен и да мисли и научава за всичко нещо. Защо има човек нос?

– Човек има нос да разяснява душевните гръмогласия, които се въздигаха от сърцето и говори човек с устата.¹²

А защо човек може да говори и Господ го нарече и подума с устата си и издаде гръмогласното.¹³

Защо човек има очи и защо плаче и се весели? – Как може да плаче човек? – Бог му създаде очите, за да може да плачи: защото сърцето тъжеше наскърбено. Очите предвиждаха душевните наскърбления на сърцето, за да се кара; защото очите сами предвиждаха душевно възразение на сърцето и очите презираха на смях, на весело и на скърб.

Защо човек има душа?

Както знаем, че човек има въздушен джигер, белия и черния. Черният джигер даваше черни душевни наскърбления, а белия – бели възразения на черния.¹⁴

---

⁹ В този пасаж е описано отделянето на биологични отпадъци. Урологията е установила, че всекидневно бъбреците филтрират 180 литра течност. Основната част се връща пречистена, за изхвърляне остават едва 1-1,5 литра.

¹⁰ Горната част (мозъкът) съдържа 3 милиарда нервни клетки. Долната част (сърцето) тежи 200-300 грама и за 1 минута изпомпва около 5 литра кръв в състояние на покой и около 25 литра при тежко умствено натоварване.

¹¹ Думата *въздух* с всичките ѝ превъплащения е изначален ключ за проникване в дълбините на романа.

¹² Говорът е продукт от взаимодействието на 72 мускула. Ушите и носът растат цял живот, докато големината на очите не се променя с възрастта.

¹³ *Гръмогласие* е друг код при четенето на „Ничтожна фамилия“.

¹⁴ Двата джигера са в конфликт поради своята относителност спрямо тялото. Черният заема 1/40 от масата на човека. Дихателната повърхност на белия е сбор от площта на около 400 милиона алвеоли и при пълно поемане на въздух достига 100 квадратни метра. В това състояние се издава добро *гръмогласие*.

Защо на човека главата е валчеста?

– Защото както знаем, че човек, който и да бъде, той се съобразява с лице най-богато, защото както знаем, че човек, който не може да бъде, нещо по-лично лице от неговото, то се съобразяваше най-богато и светло и лично слънце, затова се съобразяваше човеческото лице, което и да бъде се едно.¹⁵

Защо да не са еднообразни?!

– Защото да се отличават, защото е земно природие, като виждами, че човек има земни растения. Как осветлява човек природата с очите си, ако беше ясно и имаше светлина и осветляваше природата си светлина като има слънцето, като изгрее утрината рано, виждами, че слънцето има кръгло лице, като топка и задава се светлина и осветлява природата, то ний виждами в окото си валчесто нещо, което осветлява природата, то ний като станем сутрина рано усещами на себе си лекост и виждами весело в природата през деня. Знаем, че човек си вдълбява очите и течат сълзи и се покриват с клипачи и по клипачите косми, защото ний като знаем, езерата са вдълбнати и не истичат, нъ са покрити и по краищата имат трева и се покриват като на човек очите с клипачи, има косми и вежди у човека разни. Има и езера с разни треви по равнините.

Защо има човек нос и текат саполи?!

Като е под очите и както казахме човек, че са вдълбнати и има сълзи, които изтичат изпод земята и стоят реки, то носа изтичат от награждението, очите да разсентяват и затова изтичат (Това е единственият неясен пасаж в романа – бел. Р. Т.).

Защо човек има мустаци под носа?

Има защото и по реките има ракикак по-голям и по-малък и затова мустаците биват по-малки и по-големи.¹⁶

Защо има късета човеци?!!

Защото има реки само с пясък и затова има късета.

Защо запада през човека сянка от слънцето?

Защото знаем, че въздушното небесно кълбо, като изгряваше от земната кръгла въздушност на отбегността към слънцето се покривали със зрачение на сенки.

Материално

Защо човек има по очите засъхнало и по носът?

Като знаем, че по реките има камени.

От что стават камените?

От земни водородия, и понеже знаем, че като земем мляко и турим мая, то ще видим, че стане като камък и като знаиме, че камените са земни наводнения и се мери небесните въздушни долини от слънцето и става камъка и човек стая възнаграден от въздушна топлина и захваща водородието и става гурел.

Защо не расте камъка?

– Не расте, защото е земно материално произведение.

Защо човек има разрошена коса и надигната нагоре?

Защото и по балканите има дървета и са разместени с връха нагоре.

Защо има теме?

– Защото човек припада темнина от темето от слънцето.

Защо лицето е на части?

---

¹⁵ Есенцията на този метафизично усложнен и метафорично натоварен израз е, че човешката глава е валчеста, защото следва формата на небесното светило.

¹⁶ Ето защо Никола Панчев избира псевдонима Ракитин. Поетът има мустаци.

Защото и по балканите има дясна и лява страна; защото човек като си срещне косата и я намаже с разни масла, става гладка и лъскава. Сега, ако я отрежем, какво ще правим с нея? Ще я употребим за наши потребности, за украшение на тялото; защото като отсечем дърветата направяма ги на стол или къща и я намажим с разни масла и бои, за да бъде по угодата на човека и украсение на тялото.

Защо лепят къщите със земя?

– Как правят земята с вода? – За да може да се лепи и да бъде прилично на къщата и за отличие на тялото.

Защо има човек тил? – Защото и балканите имат две лица.

Защо има много глави на връхът без косми, а по краищата имат?

– Защото знаим, че балканите имат много само по полите дървета; и затова човек няма навсякъде коса по главата.

Защо човек има уши, а не са равни?

– Защото яровите имат дупки; защото беше еднородно.

Защо казвами, че човек има шия, захваната за тялото за главата?

Защото балкана беше като пришит; защото главата беше навесена на тялото, и защото балканът е навесен към полите.

Защо пицят ушите?

– Защото знаем, че из балканите из дупките се издава свирение и гръмогласие.

Защо са нависени ушите?

– Защото и яровете са нависени.

Защо се допира брадата до гърдите? – Защото и балкана се събираше на полето, като знаем да го скопаем и ще се събере балкана с полето; и затова се събира брадата с гърдите.

Защо пука снагата на човека?

– Като знаем, че се набърче и почне да пука, то растителната фиданка, като наведем надолу, виждами, че се набърчва и закача да пука и гръбнака на човека, както фиданката.¹⁷

Защо има човек гръбнак?

– Защото и фиданката има труп.

Защо става човек гърбав?

– Защото като превием една фиданка, то тя става гърбава и човек, като стои наведен и превит, той става гърбав.

Защо човек има ръце на рамената?

– Защото и фиданката има корен, за да може да се прехване, да се брани, да може да се храни и затова има ръце.

Защо има човек пръсти и некти?

– Защото и фиданката има жилки, покрити с бяла кора и се превиват до земята, за да може да се възползува фиданката, за да бъде задоволна от нея и затова има човек пръсти, за да може всякък да ги употребява, да носи всичко и да работи, за да задоволява тялото и да бъдат благодарни от нея, че могат да направят всякакви неща, като фабрики за улеснение на тялото, и за прехранване на тялото. После да избира приятните животни, за да може да се храни, да бъде тялото му дебело и пърлично и да увеличава човеческото честолюбие от всичко нещо; защото човек е най-голямо нещо и от всичките растения и че човек се съобразява с нашия създател. Господ съобрази човека с неговото лице, да може да бъде човек най-високо растение на света и да мо-

---

¹⁷ Всъщност човешката снага пука, защото има прекалено много кокали. Скелетът е съставен от 206 кости и тежи 8 килограма.

же да употребява всяко растение за угодата на тялото и да обогатява тялото си. Как може да обогатява тялото си?¹⁸

Питания

Защо човек завъжда животен добитък и му зима вълната и кожата?

Да си облича тялото.

Да си облича тялото.

Как ще облича тялото си?

– Ще изработи вълната на прежда и ще я направи на разни комаши (платове, материи, бел. Р. Т.), с разни изкуства, за да си направи дрехи, да се отличава от другите животни и да намира най-голяма приятност.

Що е приятност?

Като се облече човек, вижда в себе си голямо и недвижимо завладение на себе си, нещо, което обогатяваше тялото.

А що прави месото?

То се употребява за прихрана на тялото, и то само от ония животни, на които нозете им са разцепени.

Защо не са ядат всичките?

Защото Бог е определил тъй.

Кои са хранителните животни?

Те са: овца, крава, вол, бивол или биволица, камила, рогащ, сърна, заяк, свиня, врабка, яребица, гъска, мисирка, кокошка, гълъб и коза.

Неприятни и нехранителни. Кон, катър, славейче на ясла, собак, орел, вълк, мечка, лисица, гарван и маймуна.¹⁹

Приятни дървета за удоволство: лоза, смокиня, ябълка, круша, слива, мушмул и дрян.

Кое животно за какво е способно и за какво се употребява?

На едни животни зимами кожата, на други месото и пр. Някои употребявама за улеснение от някои добитъци, а други само за разходка на човеколюбieto за проминение на природните въздушености. Също и някои птици употребявама за угодата на тялото и за приятност на сърцето. А на някои зимами само мастта за полза на телесните болести (Тук е сторено второ разделение на фауната – по прагматичен и декоративен признак, бел. Р. Т.).

Защо всичките плодове не са еднакво приятни?

За да се различават коя до колко е способна и приятна.

Защо намирама някои дървета бодливи, криви и бутрести?²⁰

Защото не са всичките здрави и затова едни дават миризливи, а други немиризливи. Немиризливите никакъв мирис и приятност; защото не са способни и противни на човеколюбieto.

---

¹⁸ Този въпрос е разгълкуван в главата „Обогателство“.

¹⁹ Революционер и в зоологията, Семков прави непозната класификация на видовото многообразие на животинския свят.

²⁰ Чворести. От същия корен е и името на бившия генерален секретар на ООН Бутрос Гали.

Что е приятност?

Ний знаеме, че човек иска да се задоволи с нещо, то трябва първо да разсъди за какво нещо, т. е. за обогатване на тялото, той избира най-добрите животни за прихрана на тялото и в това намира приятност.

Защо се храни човек с хляб и ястие?

– С тях се поддържа тялото. Най-напред ще заколим животното, зимами месото и го правим на ястие.

Как ще направим ястие?

– Ще накладем огън, после насичаваме месото на дребни части и го туряме на огън.

Огъня от что става?

– От дърва. Като се загубят земните въздушения, стават на въглен. От приятностите знаеме, че като наклоним да искаме млякото от кравата да са увари добре, ще намерим убогатяване и задоволяването от зречението призирианията на очите и въведат наклонение да се земе млякото, за да се задоволи тялото.

Що е приятно?

– Защото наклоняваме да си купим нещо.

– Защото наклоняваме да си купим нещо.

С что ще си купим?

– С пари.

От какво стават парите?

– От земна руда. Ще извадим такава руда да може да стане на злато и сребро.

– Защо си купуваме със злато и сребро?

– Защото Господ на небото, а цар на земята.

Защо Господ на небото, а цар на земята?

– Защото Господ ни създади въздушно да живееме на земята, Господ да властува въздушността на човеколюбieto, като се съобразява с човеческото лично образование; и затова царя се задоволява от земните въздушения, от човеческите отношения.

Как ще се задоволява царя?

– С властуванието и славата на народността, от въздушението на царя.

Наклоняваме да търгуваме.

Как ще търгуваме?

– Ще развиваваме чувствата си за продаване.

Какво ще продаваме? – Движими имущества, които да продаваме по-скъпо или по-евтино, да можем да обогатяваме чувствата си, да властуваме на работа.

Наклоняваме да орем.

Защо да орем?

– Ще насеем жито, с което да търгуваме и да си обогатяваме властта. Наклоняваме да земем нещо хубаво.

Що ще земем нещо хубаво?

– Ще земем онова на мене одобрено, за най-добро да можем да успособяваме властта си богато.

Наклоняваме да направим гостилница.

Как ще направим гостилница?

Ще я украсим мобилно и ще държим добри порядъци, за да можем да предведем добри абонати, които да бъдат приятни и да останат благодарни.

От что ще останат благодарни?

Ще ги задоволяваме с добра прехрана; защото, щом се нахрани човек, той бива приятен и добродушен и намира голяма власт пред въздушна и приятна природа. Наклоняваме да се женим.²¹

Как ще се женим?

– Трябва първо да се запознаем с някоя г-ца и да сме имали любов с нея, и тя към нас.

Как ще имаме любов с нея и обратно?

– Знаем, че човек захваща любов в чувствителни развития, или в случай, че е богато момичето и образувано от родителите си. Щом като го видяхме, захванахме любов в относителността на тялото или снагата.

Каква любов се криеше в снагата ѝ?

– Ний като я видяхме, че беше бяла, червена, то аз захванахме любов с нея!?! Ний бяхме наклонени с въздушности към нейните черни вежди. Ний знаем, че човек бива образуван от обществото и относително се отнася към обществото; и затова, като бяхме еднодушни, тя захвана към нас любов.

Наклоняваме да си направим градинка

Как ще си направим градинка?

Ще я обработя хубаво, като я насада с най-хубавите цветя и трева, за да бъде по вкуса на господата, г-жите и г-ците, освен това аз ще заповядам на работника в градината да я направи по един най-добър план. Защо да се насади с трева? – Да се наслаждаваме от приятностите, наслажденията и приблизителните приключения, да се задоволява душата и тялото от тревата. То като знаем, че човек цъвти както цвете в градинка; и затова се наслаждава от въздушенията.

В развитието на прицъвтяването на щастливите часове човек цъвти като цвете, то нашите г-ци трябва по-често да излизат по градините, за проминение и развлечение в огромността на човеколюбието; и затова човек трябва да ходи на разходки догдето е млад.

Телесно въображение в любов

Що е телесна любов или въздушения?

Знаем, г-да и г-ци, че любовта бива наклонна към снагата или на телесното лице, по наклонността въздушава, или в носа или по погледът на очите, или по нейните наблюдения, или по наклонността, за черните нейни въздушни и белите ѝ бузки (страни), или по наклонности на разговор, или, г-да и г-ци, наклонността като каква любов? То ний знаем, че човеколюбието има наклонности нравствени.

Что е нравствена наклонност?

Човек обича да бъде девойката тънка и висока, бяла и червена, с тънки и черни вежди, с дълга и руса коса. Да бъде кръвена в лицето. А най-главното да бъде възпитана, да има добри отношения.

---

²¹ Наклонявам не е дума, натоварена с особена семантика. По-скоро е паразит в езика на автора.

Предвидена любов

Предвидена любов в предвиждане на книжка за вашия благовейний живот, дай-те внимание.

Що е внимание?

– Наклонност.

Что е наклонност?

– Любов.

Что е любов?

Света, что видими, обичами.

Что обичами?

Да прегърна тънката ѝ снага и да я целуна.

Что да целуна?

Да наклоня бялото си лице и да целуна белите и червени бузки. Ох!!! То, като знаем, че като целуним белите ѝ бузки, то е за удоволствие.

Какво обичат г-да младежите и г-ците?

Обичат да живеят приятно.

Що е приятно?

Да се хранят добре.

Защо да се хранят?

Да имат сила да развиват чувствата си.

Защо да развиват чувствата си?

Да разумняват що е добро удоволствие. То като знаеме, че като се нахраними, то трябва да бивама здрави и пърлични.

Г-да читатели, г-да младежи и г-ци. Като си напомниме, добиваме приятност.

Що е приятност?

Да живееме увеличителен живот.

Геройска слава в гръмогласие

Потрептя силата в страстта от сърцето в гърдите на героите пред природата. Падна героя на земята на балканските поли и тъжеше наскърбено, а балкана му отговаряше: не се наскърбявай славний герою, бъди дерзостен, помоли се на Исуса Христа за „Свобода или Смърт“, за слава на Ивана Шишмана, в славата и свободата на славянският народ.

Русия славна питаше със силно ясно геройство где са. Где са балканските поли?! Там, вика патриота, и казва там, гдето патриота е в робство, отговаря патриота с наклонен глас, мила и свята Русия, освободителка. Господарю Русийски, ти ще освободиш българският народ, гдето стана толкоз години лежи под турското иго.

Славната Русия освободи българският народ в 1877 год. за слава на Александър II-й самодържец всеросийски, който като гледаше тиранствата, които вършеха турците над бедните българи, съжали се и ги освободи.

Балканските природни дървеса бяха в ужасни наскърбления на българските патриоти и на балканският народ, въздушен от славата и свободата на Ив. Шишмана, не може вече да стои в тиранство зрачни, покрити облаци в тъмнина, той се стресна за свобода и слава.

Сладкият вкус и миризми приятни, които бяха за слава, разпалваха сърцата на българските въздушни патриоти и ги караха да се жертвуват за победа над тиранска

слава. Нека бъде за смърт и свобода за нашия български народ, нека има в очите плам за победа над тиранската слава, и да имами и ний слава.

Как можем да придобием слава?

– С патриотическото разпаление. Слава и чест на Александър II-й, който ни освободи с Александър I-й Княз български, ще го славим и до века. Ура!!! (с ръкоплекание).

ЛИТЕРАТУРА

- Ах, Мария 1991: *Ах, Мария*. Списание за литература и други наслади, № 2: 253-336 (Ah, Maria 1991: *Ah, Maria*. Spisanie za literatura i drugi nasladi, Nr. 2: 253-336).
- Вазов 1895: *Вазов, И.* Драски и шарки. (Очерки из столичний живот). Ч. II. София (Vazov 1895: *Vazov, I.* Draski i sharki. (Ocherki iz stolichniy zhivot). Ch. II. Sofia).
- Георгиев 1982: *Георгиев, Н.* Възрожденски идеализъм и авторска себичност. Из неакадемичната история на българската литература. – АБВ, № 37, 14-20 септ. (Georgiev 1982: *Georgiev, N.* Vazrozhdenski irealizam i avtorska sebichnost. Iz ne-akademichnata istoria na balgarskata literatura. - ABV, Nr. 37, 14-20 sept).
- Горанов 1885: *Горанов, А.* Жертви на предразсъдъка. Пловдив (Goranov 1885: *Goranov, A.* Zhertvi na predrazsadaka. Plovdiv).
- Илчев 1924: *Илчев, Ст. Н. К.* Семков – живот и творчество. – Българан, № 19, май. Подпис: Стефанос (Ichev 1924: *Ichev, St. N. K.* Semkov – zhivot i tvorchestvo. In: Balgaran, Nr. 19, may. Podpis: Stefanos).
- Константинов 1896: *Константинов, Ал.* Материали для изучения Болгарии. – Млада България, № 74-75, 13 март (Konstantinov 1896: *Konstantinov, Al.* Materialy dlja izuchenija Bolgarii. In: Mlada Balcaria, Nr. 74-75, 13 mart).
- Младенов 1947: *Младенов, С.* Българските преводи на „Дон Кихот“. – Сервантес, ед. лист, октомври (Mladenov 1947: *Mladenov, S.* Balgarskite prevodi na MDon Kihot“. In: Servantes, ed. list, oktombri).
- Опис 1895: *Опис* на книгите в Придворната книжарница на Ив. Б. Касаров. София (Opis 1895: *Opis* na knjigite v Pridvornata knizharnitsa na Iv. B. Kasarov. Sofia).
- Пенчев 1998: *Пенчев, Б.* Тъгите на краевековието. Критика. София (Penchev 1998: *Penchev, B.* Tagite na kraevkovieto. Kritika. Sofia).
- Сарот 1948: *Сарот, Н.* Портрет на непознатия. София (Sarot 1948: *Sarot, N.* Portret na nepoznatiya. Sofia).
- Славейков 1902: *Славейков, П. Р.* Поети. – Пряпорец, № 51, 30 окт. Без подпис (Slaveykov 1902: *Slaveykov, P. R.* Poeti. In: Pryaporets, Nr. 51, 30 okt. Bez podpis).
- Трендафилов 1997: *Трендафилов, В.* Конфузният лакмус на традицията: Нягул Семков и българската литература. – В: Анархистът законодател. Сборник в чест на 60-годишнината на проф. Никола Георгиев. София, 225-242 (Trendafilov 1997: *Trendafilov, V.* Konfuzniyat lakmus na traditsiata: Nyagul Senkov i balgarskata literatura. In: Anarhistat zakonodatel. Sbornik v chest na 60-godishninata na prof. Nikola Georgiev. Sofia, 225-242).
- James 1890: *James, W.* The Priniples of Psychology. Vol. 1. New York.